

TOLLAR O SEIEL

Båtarna ligger vid bryggan i Fiske-tången. Det är mycket som ska ordnas innan man kommer ut på vattnet.

TIDSTROGEN SEGLING I BOHUSLÄN

En TV-serie blev startskottet till "Tollar o seiel". Det är en aktiv förening där medlemmarna seglar tillsammans på sommaren och underhåller sina båtar på vintern. Text & foto: Jerker Norlander

Via Tängentrännan är det lätt att komma ut på fria vatten vid Smögen.

1972 VAR REGISSÖREN Åke Falck i

Bohuslän för att spela in TV-serien "Ett köpmanshus i skärgården", en roman skriven av Emelie Flygare-Carlén (1807–1892). Hon brukar kallas för vårt lands första deckarförfattare och skrev även Rosen på Tistelön, som gick ut stora upplagor i hela Europa.

I trakten av Fjällbacka hittade Åke Falck det mesta och fick stor hjälp med att skapa miljöer från 1800-talet. Men det saknades tidstroga båtar från 1800-talet. Efter researchande läng Bohuskusten fick filmsällskapet kontakt med Cåre Tånge, en Smögenbo med stort intresse och kunskaper om allmogebåtar. Tillsammans med bekanta fick han ihop en liten armada av tidstroga båtar på runt 17–18 fot och "spetsiga i för och akter." Norr om Hamburgsund kallas båttypen "snäcka", efter det norska ordet snekke, medan det heter "snipa" söder därom.

TV-serien blev en stor succé och Cåre Tånges lilla armada blev starten på föreningen Tollar o seiel. Tollar för att man ror med så kallade tollepinnar, pinnar som håller åror på plats. Seiel är segel.

Den sammanhållande länken för Tollar o seiel är Sippans Bu, Sippans sjöbod, på Fisketången söder om Kungshamn. Bodan köptes tidigt av fiskaren Sippans änka och fungerade länge som verkstad och liten samlingslokal. Idag är den utbyggd och har plats för 70 gäster i två plan. Det är en populär festlokal.

KLUBBÅRET STARTAR REDAN i januari med temakvällar i Sippans Bu. Så rullar det på tills

det är dags för Termos 1, årets första segling. Termossegling är vad det låter. Båtarna bemannas och seglas ut till en holme för bad. Termosarna plockas fram, det dukas på klipporna och det serveras hembakt.

– Det blir som en pröva-på-dag för nya medlemmar, ingen kappsegling eller större allvar, säger Börje Appelqvist, som tagit över efter Cåre Tånges många år som ordförande.

Termosseglingarna är åtta stycken, då och då händer det att någon segling blåser bort och det blir inställt. I tävlingskalendern finns både klubbmästerskap och VM, som ska tolkas som Västkustmästerskapet i allmogesegling. Det är tre VM-seglingar under sommaren och därefter fest i Sippans Bu.

– Vi har runt tolv båtar i föreningen, fördelat på både jullar och snipor, fortsätter Börje Appelqvist. Den minsta snipan är på 17 fot och ganska unik. Efter katastrofen vid

Ålesund 1868 då 54 fiskare från Sotenäset omkom införde staten ett bidrag för att bygga nya båtar åt de drabbade familjerna. 17 fot betraktades som en alltför liten och osäker båt, så därefter blev båtarna större.

SJÖBODEN SVECIA HAR blivit en viktig mötesplats. Kan man inget om båtrenovering, så lär man sig. Alla är lika välkomna för en fika och lite båtsnack. Det är verksamhet fem dagar i veckan.

– Båtarna som ligger i sjön har sina faddrar och seglas som små reklampelare för föreningen. Vi är cirka 480 medlemmar, men precis som många andra föreningar, så borde vi vara fler aktiva för att kunna ta emot fler båtar, säger Börje Appelqvist.

Det senaste tillskottet är den vitmålade bohusjullen Bamse från 1937, en 18-fotare, som skänkts av några syskon i Fiskebäckskil.

– Den har legat på land länge och det har satt sina spår, men i slutet av sommaren ska vi nog ha den i seglande skick igen, säger Börje Appelqvist.

I båtparken finns också den K-märkta fiskebåten Asta, från 1916. En fiskebåt med högsta klassens K-märkning, unik med roder på akterstäv och en ompysslad tändkulemotor på 2x65 hk från 1944.

Asta renoverades 2011 underifrån och upp till däckshöjd. 500 m bord byttes men däck är inte helt tätt, så det droppar in här och där. Asta trivs bättre med saltvatten i skrovet än regnvatten.

K-märkningen ställer krav på materialvalet vid renoveringen. En gång om året tuffas det ner med Asta till Hälleviksstrands

Cåre Tånge startade Tollar o seiel på 70-talet.

K-märkta LL 667 Asta på sin plats vid Smögenbryggan.

varv för översyn. Föreningen har ett gott samarbete med föreningen L. Laurin i Lysekil när det gäller reservdelar till tändkulemotorn.

Asta är inte besiktigad för passagerardrift som ställer större krav på bemanning och utrustning. Det betyder fördyring, så pengar får tas in på annat. Tollar o seiel har fått mycket stöd från bl.a. Thordénstiftelsen, Kungens fond för kultur, Burre Hellman och Sotenäs kommun.

Då och då hyrs Asta ut för bröllop och andra fester. Då går hon som fritidsbåt och man kan runda kravet på bemanning. Den

populäraste turen är den korta biten ut till Hällö och vigselrummet i skuggan av den stora angoringsfyren.

I APRIL ÄR det folktomt på Smögenbryggan. LL 667 Asta ligger på sin plats vid bryggan och väntar på sommarens invasion av fritidsbåtar.

Från den lilla kappen med lejdaren till undre däck kommer en blandning av prat och kaffedoft. I skansen sitter fem män bänkade runt kaffekokaren, beredda för elvakaffe. Det är trångt och gemytligt.

Samling i skansen på Asta för kaffe. Fr.v. Raul Wall, Börje Bond, Mikael Almqvist, Sune Olsson, Anders Svensson.

– Det är alltid någon här och grejar. Vi bor ju alla här i närheten så det är snabbt att komma hit ner, säger Anders Svensson, som har varit uppe på däck och arbetat i duggregnet.

På tisdagar är det arbetsdag och då möter hela gruppen upp.

Maskinen är skrapad och nymålad och sommarens utflykter med Asta diskuteras.

ALLA ÄRENIKA om att Träbåtsfestivalen i Skärhamn bör få ett besök liksom Tändkulemotorns dag i Lysekil. Några tillfällen till Öppen båt kommer det att bli och hela hösten kommer Asta att ligga på Hälleviksstrands varv för renovering av bordläggning och reling.

– Då får vi tid att söka sponsorer. En del av jobbet på Asta måste vi lämna bort och det är dyrt. När hon kommer tillbaka ska vi ge oss ner under däck, måla och snygga till, säger Anders Svensson. ☺

Upplev skärgårdssidyllen med TG

**PROUDLY
MADE IN
FINLAND**

Havet erbjuder oss alla något – från sandstränder till klippiga vikar och vindpinade skär. För att njuta av detta behöver du en båt av rätt slag – en båt som TG. TG-hyttbåtarna möjliggör en lång båtsäsong för dig som vill njuta av båtlivet fullt ut, oberoende av väder och vind. TG-båtarna tillverkas i Finland och representerar finskt båtbyggarkunnande när det är som bäst.

TG & Honda -båtpaket från 439 900 kr

TGBOATS.FI